

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus
Forskningscentralen för de inhemska språken

Helsinki 15.6.2004

Opetusministeriölle

Kommentteja kansainvälisen arviointipaneelin raportista
International Evaluation of the Academy of Finland

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus kiinnittää kommenteissaan huomiota erityisesti neljään raportin teemaan: kansallisen tutkimusjärjestelmän sisäiseen yhteistyöhön, tutkijanuran rakentumiseen, kansainvälisyyden lisäämiseen sekä humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden rooliin Suomen Akatemian rahoituksessa. Yleisesti toteamme, että Suomen Akatemiaa arvioidessaan paneeli on luonnollisesti joutunut koskettamaan koko suomalaista tutkimusjärjestelmää ja siten tarkastellut Akatemiaa kontekstissaan, ei erillisenä saarekkeena. Siksi Akatemian arviointia ja sen toimintaa koskevia suosituksia ei voi irrottaa suomalaista tutkimusjärjestelmää koskevasta keskustelusta, joka käsittää sekä yliopistot ja tutkimuslaitokset että niiden rahoituksesta päättävät ministeriöt. Kun siis puhutaan Akatemiasta, puhutaan samalla myös monesta muusta tutkimusta tekevästä ja rahoittavasta instituutiosta.

Kansallisen tutkimusjärjestelmän sisäinen yhteistyö

Paneeli suosittelee, että Suomen Akatemian, valtion tiede- ja teknologianeuvoston sekä yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteyksiä vahvistettaisiin yhteisen foorumin avulla. Tällainen yhteistyö on varmasti erittäin suositeltavaa. Sen tärkeimpiä tehtäviä olisi nähdäksemme tehdä työtä päällekkäisyyksien eliminoimiseksi, tunnistaa ja auttaa käynnistämään uusia elinvoimaisia aloja ja kartoittaa säännöllisesti koko tutkimuskentän kokonaisuutta ja siinä tapahtuvia muutoksia.

Toinen suositus koskee Akatemian ja Tekesin välisen yhteistyön tiivistämistä. Tässä lienee kaksi tasoa. Yhtäältä Tekes tutkimuksen rahoittajana voi olla edellä kuvatun foorumin yksi toimija, toisaalta Akatemialla ja Tekesillä on keskinäistä työnjakoa koskevaa konkreettista työtä. Lisäksi on useita muita tutkimusta rahoittavia organisaatioita (esim. Kela, Suomen Pankki), joiden kanssa Akatemian olisi hyvä lisätä yhteistyötä.

Tutkijanuran rakentuminen

Paneeli kiinnittää huomiota siihen, miten tehokkaasti opetusministeriö on viime vuosina tukenut tutkijakoulutusta ja lisännyt sitä merkittävästi. Tällä hetkellä huomiota kaippaa se, miten tutkijanuralle kouluttautuneet sijoittuvat työhön. Tässä kohtaa paneeli on osunut Suomen tutkimus- ja koulutusjärjestelmän tämänhetkiseen Akilleen kantapähän.

Tutkijanuralle kouluttautunut voi sijoittua joko itse tutkimukseen tai tutkimuksen suunnittelua, organisointia ja rahoitusta koskeviin tehtäviin. Olisi siis tärkeää, että kaikki koulutus- ja tutkimusjärjestelmän toimijat tuntisivat tässä vastuunsa ja pitäisivät tutkijakoulutusta tärkeänä meriittinä, kun uusia henkilöitä valitaan eri tehtäviin. Toinen kysymys on sitten se, miten tutkijakoulutuksen saanut

sijoittuu itse tutkimustyöhön. Nykyisten tohtorimäärien sijoittuminen ei onnistu nykyisin virkaresurssein, joten tässä vaaditaan terävämpiä toimia. Tämä on koko järjestelmän vastuulla, ei tietenkään yksin Suomen Akatemian.

Kansainvälisyyden lisääntyminen

Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän vahvuuden ja kattavuuden merkitystä ei voi liikaa korostaa, kun kyseessä on Suomen kaltainen, pieni ja resursseiltaan suhteellisen rajallinen, maa. Kun maan koulutus- ja tutkimusjärjestelmä on kunnossa, on mahdollista tehdä täysipainoista kansainvälistä yhteistyötä, joka on tutkimuksen kehityksen edellytys. Tämä koskee kaikkia aloja, vaikka käytännön toteutus ja tutkimussisällöt voivat poiketa toisistaan suurestikin.

Osaaminen pysyy kotimaassa, jos Suomessa on tarpeeksi korkeatasoisia tutkimusympäristöjä, yliopistoja ja tutkimuslaitoksia, jotka tarjoavat riittävästi pysyviä työpaikkoja ja tehtäviä osaajille. Hyvät tutkimusympäristöt voivat tarjota tutkimusmahdollisuuksia myös ulkomaisille tutkijoille ja siten lisätä kansainvälistä yhteistyötä kotimaassa.

Kansainvälisyyden lisäämisessä Suomen Akatemia on tehnyt paljon. Edelleen on tärkeätä, että nuoret tutkijat saavat mahdollisuuden työskennellä ulkomaisissa yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa. Jatkuvuuden kannalta on olennaista, että suomalaisten tutkijoiden siirtymistä ulkomaisiin ryhmiin ja ulkomaisten tutkijoiden asettumista Suomeen helpotetaan kaikin mahdollisin keinoin. Tämä liikkuvuus on tietenkin koko tutkimusjärjestelmän vastuulla, mutta Akatemialla rahoittajana on keskeinen rooli.

Humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden rooli Suomen Akatemian rahoituksessa

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus panee ilolla merkille, että ulkomainen asiantuntijaryhmä on kiinnittänyt huomiota humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden rooliin Suomen Akatemian rahoituksessa. Nämä alat saavat Akatemiasta yhtä paljon rahoitusta kuin muutkin alat, mutta koska Akatemia on näiden alojen suurimpia rahoittajia, ne ovat paljon enemmän Akatemian varassa kuin muut alat, joilla on mahdollisuus saada varoja esimerkiksi yrityksiltä tai Tekesiltä.

Helppoa ratkaisua vahvistaa humanististen tieteiden ja yhteiskuntatieteiden asemaa Suomen Akatemian piirissä ei ole. Radikaali, mutta huomionarvoinen ratkaisu on suosia näitä aloja.

Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Mikael Reuter
johtajan sijainen, osastonjohtaja

Maria Vilkuna
tutkimusosaston johtaja